

Sygn. akt I C 98/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2015r

Sąd Rejonowy w Brzesku Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący : **SSR Marek Jałowiecki – Paruch**

Protokolant: **Magdalena Markowska**

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z powództwa E. B.

przeciwko (...) SA w K.

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

Sędzia

SR Marek Jałowiecki – Paruch

S/

- odnotować wyrok,

- kal. 3 tygodnie,

04.11.2015r

Sygn. akt I C 98/14

UZASADNIENIE WYROKU

Z DNIA 4 LISTOPADA 2015R.

Powód E. B. w ostatecznie sprecyzowanym pozwie (w piśmie z dnia 30.09.2015r.) skierowanym przeciwko (...) S. A. w K. domagał się zasądzenia od strony pozwanej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z działki położonej w miejscowości W. nr 15/7, polegające na wybudowaniu na przedmiotowej nieruchomości urządzeń elektroenergetycznych średniego napięcia 15kV za okres od 3.02.2004r. do 17.12.2012r., w wysokości ustalonej przez biegłego rzeczoznawcę majątkowego oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podał, że jest właścicielem działki ewidencyjnej nr (...) położonej w miejscowości W., dla której Sąd Rejonowy w Brzesku prowadzi Księgę Wieczystą nr (...). Na nieruchomości tej znajduje się urządzenie elektroenergetyczne, stanowiące własność pozwanej spółki. Tutejszy Sąd w sprawie o ustanowienie służebności

przesyłu wszczętej na wniosek E. B., sygn. akt I Ns 74/14, stwierdził, że (...) S. A. w K. z dnia 17.12.2012r. w następstwie zasiedzenia uzyskał służebność przesyłu linii średniego napięcia 15kV. W związku z powyższym w odniesieniu do urządzeń elektroenergetycznych średniego napięcia, uwzględniając 10-letni okres przedawnienia roszczenia pozostaje okres bezumownego korzystania przez stronę pozwaną z działki powoda od 3.02.2004r. do czasu uzyskania przedmiotowej służebności i za ten okres powód domaga się wynagrodzenia.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany stwierdził, że linie energetyczne oraz transformator zostały wybudowane zgodnie z ówczesnie obowiązującymi przepisami prawa, za wiedzą i zgodą ówczesnych właścicieli nieruchomości. Ponadto pozwany podniósł, iż budowa przedmiotowych linii podyktowana była koniecznością bieżącego zaspokajania potrzeb zbiorowości lokalnych i ponad lokalnych, zaopatrzenia ludności w energię elektryczną (tzw. sfera użyteczności publicznej). Ponadto pozwany podniósł zarzut zasiedzenia służebności gruntowych odpowiadających swojej treści służebności przesyłu dla przedmiotowych linii, a obciążających nieruchomość stanowiącą własność powoda.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Okoliczności przedmiotowej sprawy są bezsporne, działka ewidencyjna nr (...), położona w W., stanowiąca tereny mieszkaniowe i grunty orne, objęta księgą wieczystą nr (...) stanowi własność E. B.. Na działce powoda nr (...) w W. posadowiona jest linia elektroenergetyczna średniego napięcia 15 kV relacji C. – J. wraz z napowietrzną czterosłupową stacją transformatorową S-251 pn. (...) oraz linia elektroenergetyczna niskiego napięcia W. I-III wraz z dwoma słupami energetycznymi nr 1 i 27. Obie linie elektroenergetyczne zostały zbudowane bez wymaganej prawem decyzji wydawanej w trybie art. 35 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 12.03.1958r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz.U. 1958 nr 17 poz. 70). Linia niskiego napięcia W. I- III, została wybudowana w 1968r. i z końcem tego roku rozpoczęła się jej eksploatacja, zatem od końca 1968r. rozpoczął się bieg terminu zasiedzenia służebności przesyłu tej linii. D. średniego napięcia została zbudowana zgodnie z treścią protokołu z technicznego odbioru linii w dniu 17.12.1982r. i od tej daty biegł termin zasiedzenia służebności przesyłu linii średniego napięcia. Obie linie przesyłowe zostały zasiedzane przez pozwanego przed datą wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie służebności, ponieważ (...) S. A. w K. przejął w posiadanie służebności przesyłu od Skarbu Państwa z mocy prawa, w związku z tym do okresu swojego posiadania mógł doliczyć okres posiadania służebności przez Skarb Państwa. W obu przypadkach (...) S.A. w K. oraz jego poprzednicy prawni byli posiadaczami w złej wierze, dlatego w odniesieniu do linii niskiego napięcia termin zasiedzenia, zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami, wynosił 20 lat i upłynął z dniem 31.12.1988 r. W odniesieniu zaś do drugiej linii średniego napięcia termin ten wynosił 30 lat i upłynął z dniem 17.12.2012r.

W przedmiotowej sprawie przy ustalaniu stanu faktycznego, zasadniczą rolę odgrywało postanowienie tutejszego Sądu z dnia 5.11.2014r. sygn. akt I Ns 74/14 wraz z uzasadnieniem, w której to sprawie Sąd oddalił wniosek E. B. o ustanowienie służebności przesyłu na rzecz (...) S. A. w K.. Od postanowienia tego E. B. wniósł apelację, którą Sąd Okręgowy w Tarnowie postanowieniem z dnia 2.04.2015r. sygn. akt I Ca 31/15 oddalił. W uzasadnieniu przywołanego wyżej orzeczenia tut Sąd stwierdził, że podniesiony przez uczestnika (...) S. A. w K. zarzut zasiedzenia służebności przesyłu jest słuszny. Obie służebności przesyłu zostały zasiedzane przez uczestnika przed datą wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie służebności. Orzeczenia Sądów wydane w przywołanej wyżej sprawie dotyczą tego samego stanu faktycznego, dlatego dokonane w nich ustalenia należy uznać za bezsporne.

Przedłożonym przez strony dowodom w postaci dokumentów Sąd dał wiarę, ponieważ potwierdzały one przywołane wyżej okoliczności bezsporne oraz nie były kwestionowane przez strony i nie budziły zastrzeżeń Sądu co do ich wiarygodności.

Wniosek dowodowy strony powodowej o powołanie biegłego w celu ustalenia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości będącej własnością powoda, Sąd oddalił, ponieważ dowód ten prowadziłby jedynie do generowania w sprawie nowych, niepotrzebnych kosztów, biorąc natomiast pod uwagę sytuację majątkową

powoda oraz fakt, iż wniesione powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie Sąd postanowił nie dopuszczać tego wniosku dowodowego.

Sąd zważył co następuje

W przedmiotowej sprawie powód domagał się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwanego z jego nieruchomości, poprzez wybudowanie na działce powoda urządzeń elektroenergetycznych średniego napięcia 15kV. Powód domagał się wynagrodzenia za okres od 3.02.2004r. (biorąc pod uwagę 10-letni okres przedawnienia) do 17.12.2012r., kiedy to pozwany zasiedział istniejącą służebność przesyłu.

Zgodnie z art. 224 kc. § 1 i 2 samoistny posiadacz w dobrej wierze nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i nie jest odpowiedzialny ani za jej zużycie, ani za jej pogorszenie lub utratę. Nabywa własność pożytków naturalnych, które zostały od rzeczy odłączone w czasie jego posiadania, oraz zachowuje pobrane pożytki cywilne, jeżeli stały się w tym czasie wymagalne. Jednakże od chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, jest on obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest zwrócić pobrane od powyższej chwili pożytki, których nie zużył, jak również uiszczyć wartość tych, które zużył.

Zaś art. 225 k.c. stanowi, że obowiązki samoistnego posiadacza w złej wierze względem właściciela są takie same jak obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Jednakże samoistny posiadacz w złej wierze obowiązany jest nadto zwrócić wartość pożytków, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał, oraz jest odpowiedzialny za pogorszenie i utratę rzeczy, chyba że rzecz uległaby pogorszeniu lub utracie także wtedy, gdyby znajdowała się w posiadaniu uprawnionego.

Tutejszy Sąd ustalił, że (...) S. A. K. zasiedział istniejącą na nieruchomości powoda (od 17.12.1982r.) służebność przesyłu linii średniego napięcia 15 kV relacji C. – J. wraz z napowietrzną stacją transformatorową S-251 pn. (...) z dniem 17.12.2012 r. Powód domaga się więc wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jego nieruchomości za okres z przed zasiedzenia służebności przesyłu.

Na wstępie należy rozpatrzeć czy uprawnie przewidziane w przywołanych wyżej artykułach przysługują w ogóle powodowi. Roszczenie uzupełniające wynikające z art. 224 i 225 kc. przysługują właścicielowi rzeczy względem posiadacza. Art. 352 § 1 k.c., jednoznacznie stanowi, że kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Zgodnie z zasadami wykładni językowej i systemowej, zawarte w § 2 tego przepisu pojęcie "posiadanie służebności" oznacza zatem władztwo nad rzeczą odpowiadające treści służebności. Do takiego ograniczonego władania rzeczą, a więc z istoty swej posiadania zależnego, stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. Skoro zatem do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy to przepisy art. 224-225 k.c. oraz utrwalone w judykaturze ograniczenia w stosowaniu tych przepisów stosuje się także do korzystania przez władającego cudzą rzeczą w zakresie służebności przesyłu. Zgodnie zaś z orzecznictwem Sądu Najwyższego, osobie, która utraciła własność rzeczy wskutek jej zasiedzenia przez posiadacza, nie przysługuje wobec posiadacza roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy bez tytułu prawnego w okresie poprzedzającym dzień zasiedzenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11, LEX nr 897712, OSP 2012/10/93). Odnosząc powyższe twierdzenie na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że analogicznie jak w przypadku nabycia prawa własności przez zasiedzenie - byłemu właścicielowi nieruchomości nie należy się wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości prowadzące do zasiedzenia, tak samo w przypadku zasiedzenia służebności przesyłu właścicielowi nieruchomości nie należy się wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z części nieruchomości prowadzące do zasiedzenia służebności.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjmuje, że upływ terminu zasiedzenia wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia za korzystanie z cudzej nieruchomości także w okresie jego biegu (uzasadnienie uchwały Sądu

Najwyższego z dnia 26 maja 2006 r., III CZP 19/06, OSNC 2006, Nr 4, poz. 64, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r. I CSK 700/12, LEX nr 1388637).

Stanowisko powyższe wywiedzione zostało z oceny, że przypadki, w których roszczenie windykacyjne staje się bezzasadne ze względu na nabycie przez posiadacza z mocy ustawy, w tym przez zasiedzenie, prawa rzeczowego, nie są objęte zakresem zastosowania przepisów o roszczeniach uzupełniających. Funkcja zasiedzenia sprzeciwia się bowiem przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem (uprawnionym z innego prawa rzeczowego) wszelkich innych roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, w tym roszczeń o wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości za okres poprzedzający datę zasiedzenia. Pogląd powyższy znajduje zastosowanie również do roszczeń uzupełniających kierowanych przeciwko przedsiębiorstwu przesyłowemu, którego pozycja prawna - na skutek nabycia służebności przesyłu lub służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu przez zasiedzenie - odpowiada pozycji nieruchomości władnącej (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lipca 2013 r. V CSK 320/12 LEX nr 1391372). Takie też stanowisko prezentowane jest w orzecznictwie sądów powszechnych m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2013 r. I ACa 252/13, wyrok Sadu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18.02.2014r. I ACa 1016/13 LEX nr 1466972. Skoro zasiedzenie porządkuje stan faktyczny ze stanem prawnym, to odpada podstawowa funkcja roszczenia windykacyjnego i roszczeń uzupełniających, czyli uporządkowanie stanu prawnego. Konsekwentne przyjęcie przeciwnego poglądu, odrywającego roszczenie uzupełniające od przejścia własności w drodze zasiedzenia, prowadziłoby do przyjęcia, że posiadaczowi, który nabył nieruchomość w drodze zasiedzenia przysługuje od byłego właściciela roszczenie o zwrot nakładów na podstawie art. 226 k.c. Rozwiązanie takie byłoby nieakceptowalne z punktu widzenia ekonomicznego sensu tych przepisów (tak Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 7 lutego 2013 r. o sygn. I ACa 1333/12, Lex 1362740).

Rozważana kwestia wpływu zasiedzenia służebności przesyłu na dochodzone roszczenia uzupełniające, jest usprawiedliwiona ochroną porządku prawnego, co pozwala uznać, że ograniczenie to, choć następuje bez rekompensaty dla właściciela, jest zgodne z prawem.

Ponadto zwrócić należy uwagę, że przyjęcie innego rozwiązania rodziłoby możliwość dochodzenia z drugiej strony od podmiotu, który nabył prawo do nieruchomości w drodze zasiedzenia nie tylko rozliczenia nakładów na podstawie art. 226 kc ale także dochodzenia roszczeń związanych z bezpodstawnym wzbogaceniem byłego właściciela. Postawienie urządzeń elektroenergetycznych na nieruchomości może bowiem prowadzić do wzrostu wartości nieruchomości, w szczególności jeśli chodzi np. o nieruchomości budowlane, ponieważ możliwość wykonania przyłącza energetycznego będzie podnosiła wartość przedmiotowego gruntu i gruntów sąsiednich. W takiej sytuacji nabywający prawo do nieruchomości w drodze zasiedzenia mógłby dochodzić roszczeń od byłego właściciela na podstawie art. 405 kc. Przyjęcie poglądu, że zasiedzenie prowadzi do ostatecznego uporządkowania stanu prawnego i wyłączone są możliwości prawne dochodzenia roszczeń uzupełniających oraz innych roszczeń między stronami jest zatem jak najbardziej uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd orzekł jak w sentencji na mocy powołanych przepisów.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc. Z treści art. 102 kpc wynika, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W rozpatrywanej sprawie Sąd wziął pod uwagę trudną sytuację finansową i majątkową powoda, która uzasadniała zwolnienie go od kosztów sądowych w niniejszej sprawie jak i w sprawie INs 74/14 i odstąpił od obciążania go kosztami procesu. W orzecznictwie sądowym od dawna ugruntowany jest pogląd, że okoliczność, iż powód mógł być subiektywnie przekonany o zasadności swojego roszczenia, może przesądzać o zastosowaniu w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu zasady słuszności uregulowanej art. 102 k.p.c. (por wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 1972 r., I PR 423/72). W ocenie Sądu powód miał podstawy do takiego subiektywnego przekonania o słuszności swego żądania, tym bardziej iż jednym pismem objął żądanie ustanowienia służebności przesyłu i zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości.

SSR Marek Jałowicki – Paruch

S/

- odnotować uzasadnienie,

- odpis wraz z odpisem wyroku z 04.11.2015r. doręczyć pełnomocnikowi strony pozwanej

- kal. 2 tygodnie

B., 23.11.2015r.